

**Diagnoza implementacji
Kompetencji Kluczowych
w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych
oświaty i rynku pracy**

**Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
im. Stanisława Staszica
w Parczewie**

Opracowała mgr Jan Rzeżutka

Parczew, Marzec 2009

Spis treści

Diagnoza implementacji Kompetencji Kluczowych w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Parczewie.....	1
WSTĘP	3
I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY	4
I.1 Położenie geograficzne.....	4
I.2 Krótki opis bazy dydaktycznej szkoły.....	5
I.3 Charakterystyka uczniów szkoły	6
I.4 Charakterystyka kadry pedagogicznej.....	7
I.5 Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych.....	7
II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE.....	8
II.1 Efekty kształcenia	8
II.1.1 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości.....	8
II.1.2 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych	9
II.1.3 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki....	11
II.1.4 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych	12
II.3 Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów	13
II.3 Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe	15
III. RYNEK PRACY	16
III.1 Regionalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych placówki	16
III.2 Kompetencje Kluczowe a rynek pracy	17
III.3 Funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy.	17
IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH.....	19
IV.1 Prognoza demograficzna dla Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie na lata 2009 – 2016	19
IV.2 Współpraca szkoły z zakładami pracy.....	21
IV.3 Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy	22
V. WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	24

WSTĘP

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych *im. Stanisława Staszica* w Parczewie jako jedna z 50 szkół przystąpiła do projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji”, którego głównym celem jest zwiększenie dostępności do rozwoju kompetencji kluczowych uczniów szkół ponadgimnazjalnych o profilu zawodowym oraz szkół policealnych w Polsce Wschodniej.

Efektami udziału w projekcie będzie m. in.:

- nabycie przez uczniów z wybranych klas naszej szkoły umiejętności praktycznego wykorzystania kompetencji kluczowych,
- opracowanie i wdrożenie 4 programów rozwijających kompetencje kluczowe w szkole w zakresie przedmiotów matematyczno – przyrodniczych, technologii informacyjnej, języków obcych oraz przedsiębiorczości, a także
- opracowanie, wykorzystanie i upowszechnienie podręczników rozwijania kompetencji kluczowych.

Celem niniejszego opracowania jest diagnoza aktualnych działań szkoły podejmowanych w kontekście kształcenia kompetencji kluczowych, a także ocena potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy przy uwzględnieniu warunków szkoły.

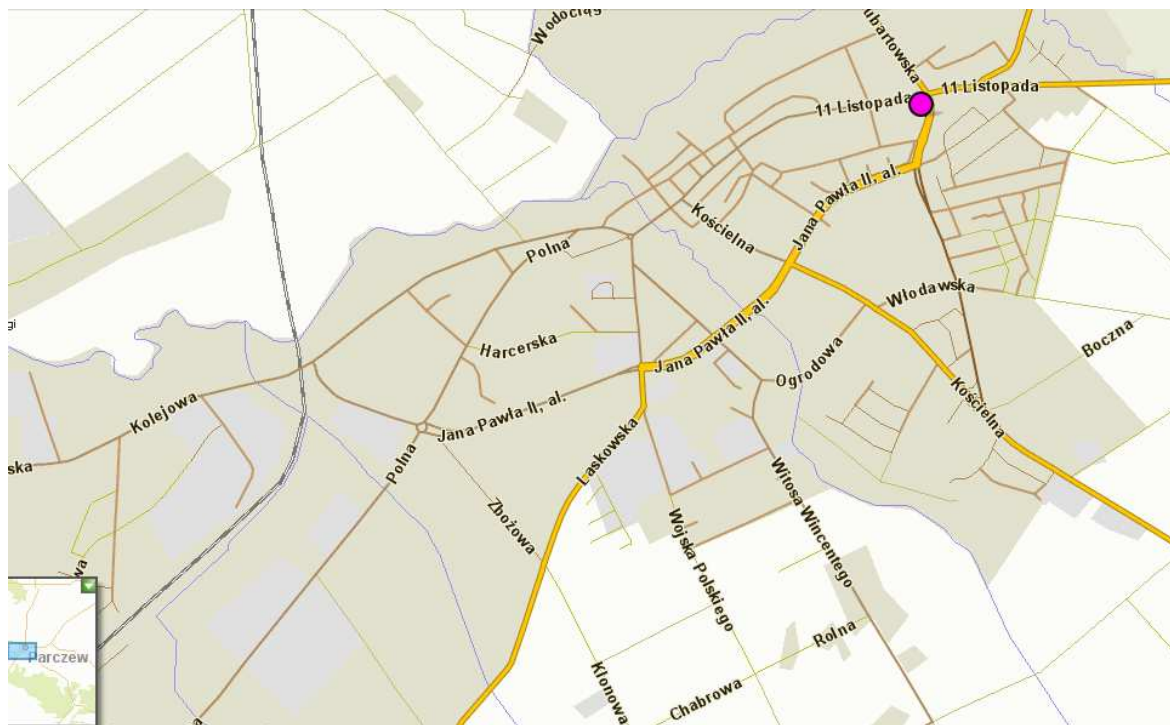
Diagnoza obejmuje cztery obszary, do których należą uwarunkowania szkoły, efekty kształcenia kompetencji kluczowych i zawodowych w szkole, lokalny i regionalny rynek pracy a także charakterystyka środowiska i uwarunkowań zewnętrznych. Uzyskane w toku badań wyniki diagnozy posłużyły do opracowania rekomendacji i wniosków do dalszej pracy.

I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY

I.1 Położenie geograficzne

Siedzibą Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych *im. Stanisława Staszica* jest Parczew, miasto z ponad 600-letnią historią.

Parczew jest pięknie położone na Polesiu Lubelskim, u ujścia rzek Konotopy i Kłodzianki do Piwonii. Leży w jednym z najczystszych ekologicznie rejonów kraju, okolone słynnymi Lasami Parczewskimi i licznymi jeziorami, bagnami i mokradłami. Jest niewątpliwie atrakcją turystyczną. Z Parczewa – Powiatu Parczewskiego siedziby szkoły rozchodzą się drogi w wielu kierunkach: Białej Podlaskiej, Lubartowa, Lublina, Łęcznej, Radzyna Podlaskiego, Międzyrzecza Podlaskiego, Włodawy i Ostrowa Lubelskiego.

Po raz pierwszy Parczów (tak dawniej nazywano Parczew) wymienia Jan Długosz jako jedną ze wsi biskupstwa krakowskiego w połowie szlaku z Krakowa do Wilna. Za panowania Jagiellonów był miejscem postoju dostojników Królewskich.

Podczas jednego z przejazdów, 3 lipca 1401 r. król Władysław Jagiełło wydał przywilej lokacyjny na założenie miasta Parczew. W 1413 roku, na zjeździe w Horodle, Parczew został wyznaczony na miejsce zjazdów polsko – litewskich i sejmów i tym samym stał się ośrodkiem życia politycznego kraju. Np. w 1446 r. odbył się w Parczewie sejm, który

zdecydował na ponad trzy wieki o elekcyjnym systemie wyboru królów polskich, koronę elekcyjną otrzymał Kazimierz Jagiellończyk oraz zapadło wiele ważnych ustaleń dla Polski i Litwy.

W historii miasta szkoła zajmuje stałe miejsce od 1 września 1947 r. zmieniając nazewnictwo:

1.09.1947 r. - Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa;

1.09.1951 r. - Zasadnicza Szkoła Zawodowa;

1.09.1974 r. - Zespół Szkół Zawodowych;

1.09.2000 r. - Centrum Kształcenia Ustawicznego;

1.09.2004 r. - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych.

Wraz z rozwojem powiatu – miasta Parczewa, parczewska szkoła ponadgimnazjalna znacząco utożsamia się z całym regionem mając wpływ na dostarczanie wykwalifikowanych kadr dla pracodawców, ciągle zmieniającego się rynku pracy.

I.2 Krótki opis bazy dydaktycznej szkoły

Wraz z rozwojem szkoły oraz zwiększonym naborem uczniów, dyrekcja szkoły podjęła decyzję o rozbudowie budynku, który został oddany do użytku w pierwszych latach powojennych.

W roku 1992 budynek szkoły został po raz kolejny rozbudowany. Do użytku zostało oddane nowe skrzydło z dziesięcioma nowoczesnymi pomieszczeniami dydaktycznymi wraz z zapleciami, gabinetem lekarskim, gabinetem stomatologicznym, szatnią, łącznikiem oraz stacją trafo. Od 2000 roku w budynku szkoły funkcjonuje hala sportowo – widowiskowa.

Aktualnie szkoła dysponuje:

- 22 salami dydaktycznymi (w tym pracownie specjalizacyjne);
- 3 pracowniami komputerowymi;
- biblioteką (18 tysięcy woluminów) z czytelnią i centrum multimedialnym;
- halą sportową z widownią;
- salą gimnastyczną;
- pokojem nauczycielskim;
- gabinetem pedagoga;
- internatem z zapleczem noclegowo – żywieniowym (40 miejsc, docelowa ilość

- wydawanych posiłków 90);
- boksami szatniowymi – 650 miejsc;
 - boiskiem trawiastym (ogrodzonym) do piłki nożnej, ręcznej, kosza oraz siatkówki;
 - stacją trafo;
 - minibarkiem dla młodzieży;
 - warsztatami szkolnymi znajdującymi się w oddzielnym budynku przy ul. Kościelnej 30 (branża mechaniczna) – 12 pomieszczeń dydaktyczno – administracyjnych i socjalnych;
 - bazą administracyjno – biurową (4 pomieszczenia: gabinet dyrektora, gabinet wicedyrektora, sekretariat, księgowość).

Pomieszczenia wyposażone w komputery, kserokopiarki, fax.

Prawie każde pomieszczenie ma dostęp do sieci Internet z oddzielną linią wejściową.

I.3 Charakterystyka uczniów szkoły

W 26 oddziałach uczy się obecnie 605 uczniów w wieku 16 – 19 lat z Parczewa oraz okolicznych wsi i miast. Uczniowie rekrutują się z różnych środowisk społecznych, choć zaznaczyć należy, że są to przeważnie środowiska ubogie. Znaczna część uczniów (71% ogółu uczących się w Zespole) pochodzi z terenów wiejskich bądź terenów po zlikwidowanych Państwowych Gospodarstwach Rolnych.

Z roku na rok wzrasta liczna uczniów korzystających z pomocy społecznej, bezpłatnych obiadów, pobierających zasiłki i stypendia socjalne.

Rodziny, z których rekrutują się uczniowie naszej szkoły również często borykają się z wieloma problemami tj. bezrobocie, patologizacja życia rodzinnego i niski poziom wykształcenia rodziców. Problematiczna jest również nasilająca się nieudolność wychowawcza rodziców i małe zainteresowanie nauką szkolną młodzieży.

Wyżej wymienione problemy nie pozostają bez wpływu na młodzież. Ograniczają ich potrzeby poznawcze, aspiracje, motywację do nauki/pracy, wiarę w szansę na awans społeczny.

Poziom dydaktyczny uczniów jest bardzo zróżnicowany. W zespołach klasowych są uczniowie zainteresowani nauką i rozwojem osobowości co przekłada się na ich sukcesy edukacyjne (np. udział w olimpiadach przedmiotowych, konkursach) oraz tacy, którym nauka szkolna sprawia wiele trudności.

I.4 Charakterystyka kadry pedagogicznej.

Kadrę dydaktyczną stanowi 60 zatrudnionych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nauczycieli (52 w pełnym oraz 8 w niepełnym wymiarze godzin), w tym 20 nauczycieli dyplomowanych i 23 mianowanych. Wszyscy nauczyciele posiadają pełne kwalifikacje do prowadzenia nauczanych przedmiotów edukacyjnych, zaś wielu z nich dodatkowo, uprawniające do nauczania innego przedmiotu. Znaczna część kadry posiada uprawnienia egzaminatorów.

Nauczyciele starają się w sposób ciągły dokształcać i doskonalić poprzez udział w kursach kwalifikacyjnych, szkoleniach, studiach podyplomowych, lekturę literatury fachowej. Kadra posiada bogate doświadczenie w pracy z młodzieżą.

W szkole zatrudniony jest również pedagog zajmujący się działalnością wychowawczą i profilaktyczną.

Kadrę pedagogiczną określić można jako profesjonalną, zmotywowaną do pracy oraz otwartą na nowe oraz innowacyjne pomysły.

I.5 Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych.

Kształtowanie kompetencji kluczowych i zawodowych nastęrcza nauczycielom pewnych trudności. Ich przyczyn upatrywać można w:

- silnie zakorzenionym w świadomości tradycyjnym stylu nauczania;
- braku materiałów dydaktycznych;
- niedostosowanych programach nauczania do potrzeb kształcenia kompetencji kluczowych;
- trudnościach w opracowywaniu sposobów włączania kompetencji kluczowych do nauczania przedmiotów szkolnych;
- braku diagnozy kompetencji kluczowych na wejściu (u uczniów klas pierwszych rozpoczynających naukę w szkole);
- nieumiejętności planowania rozwoju kompetencji kluczowych w ramach programów nauczania;
- braku wymogów, sposobów oceny kompetencji kluczowych;
- ‘przeładowanych’ programach, których realizacja wymusza szybkie tempo pracy.

II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE

II.1 Efekty kształcenia

II.1.1 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości

Dla uczniów i absolwentów naszej szkoły w zakresie przedsiębiorczości odpowiadają kompetencje tj.: inicjatywność i przedsiębiorczość, które oznaczają zdolność do wcielania pomysłów w czyn. Obejmują one kreatywność, innowacyjność i podejmowanie ryzyka a także zdolność do planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich dla osiągnięcia zamierzonych celów. Stanowią one dla uczniów wsparcie nie tylko w ich codziennej nauce i życiu prywatnym, ale również na przyszłość wyposażą ich w zdolność wykorzystywania szans na awans społeczny i zawodowy.

Kompetencje w zakresie przedsiębiorczości są także podstawą bardziej konkretnych umiejętności i wiedzy potrzebnych tym, którzy podejmują przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub handlowym. Powinny one obejmować świadomość wartości etycznych i promować dobre zarządzanie. Bardzo ważna dla tych kompetencji jest niezbędna wiedza, umiejętności i postawy. Konieczna wiedza obejmuje zdolność identyfikowania dostępnych możliwości działalności osobistej, zawodowej lub gospodarczej w tym szerszych zagadnień stanowiących kontekst pracy i życia ludzi, takich jak ogólne rozumienie zasad działania gospodarki, a także szansę i wyzwania stojące przed uczniami i absolwentami. Uczniowie powinni również być świadomi zagadnień etycznych związanych z przedsiębiorstwami oraz tego, w jaki sposób mogą oni, jako przyszli pracownicy, wywoływać pozytywne zmiany, np. poprzez sprawiedliwy handel lub przedsięwzięcia społeczne.

Z punktu widzenia przedsiębiorczości istotne są także umiejętności negocjacji oraz zdolności zarówno pracy indywidualnej jak i współpracy w zespołach. Niezbędna jest umiejętność oceny i identyfikacji własnych mocnych i słabych stron, a także oceny ryzyka i podejmowania go w uzasadnionych przypadkach.

Postawa przedsiębiorcza charakteryzuje się inicjatywnością, aktywnością, niezależnością i innowacyjnością we wszystkich sferach życia. Obejmuje również motywację i determinację w kierunku realizowania celów osobistych i wspólnych.

Wymogi stawiane uczniom w zakresie nauczania przedsiębiorczości mają na celu przygotowanie ucznia do aktywnego udziału w życiu gospodarczym i mają kształtować

przedsiębiorcze postawy absolwentów. Zajęcia z przedsiębiorczości odbywają się w starszych klasach (trzecich lub czwartych liceum profilowanego oraz technikum).

Analiza wyników nauczania z przedmiotu 'podstawy przedsiębiorczości' wykazała, że uczniowie uzyskują przeciętne wyniki na poziomie średniej 3,0.

Wiedza z 'podstaw przedsiębiorczości' warunkuje w pewnym stopniu wyniki egzaminu maturalnego z wiedzy o społeczeństwie, bowiem w arkuszach egzaminacyjnych znajdują się treści związane z gospodarką państwa i przedsiębiorczością obywateli. Wyniki te są jednak bardzo zróżnicowane. I tak dla klas liceum profilowanego kształtują się na poziomie średniej krajowej (88% dla poziomu podstawowego i 78,6% dla poziomu rozszerzonego), natomiast klasy technikum wypadają bardzo niekorzystnie z wynikiem 30% dla poziomu podstawowego i 63,6% dla poziomu rozszerzonego.

Nauka przedsiębiorczości niewątpliwie wpływa na aktywność uczniów na terenie szkoły. W tym zakresie mamy duże sukcesy. Uczniowie naszej szkoły nie tylko włączali się w kampanię wyborczą do Młodzieżowej Rady Miasta, ale kilkoro z nich bardzo aktywnie dziś w niej pracuje, uczestnicząc w rozwiązywaniu wielu problemów lokalnej społeczności.

II.1.2 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

Kompetencje, które powinni nabyć uczniowie w zakresie technologii informacyjnej określone zostały w podstawie programowej i obejmują poszukiwanie, porządkowanie i wykorzystywanie informacji z różnych źródeł oraz efektywne posługiwanie się technologią informacyjną i komunikacyjną.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych realizuje to zadanie poprzez:

- umożliwienie wszystkim uczniom poznawania podstaw technologii informacyjnej w ramach zajęć dydaktycznych (informatycznych) w przygotowanych do tego celu trzech pracowniach oraz Multimedialnym Centrum Informacji;
- uwzględnianie technologii informacyjnej w programach innych przedmiotów oraz integrowanie jej z tymi przedmiotami.

Efektom w/w działań są posiadane przez uczniów i absolwentów wiedza i umiejętności w zakresie:

- stosowania źródeł informacji oraz środków, narzędzi i metod technologii informacyjnej w rozwiązywaniu problemów;

- stosowania źródeł informacji, środków i narzędzi technologii informacyjnej, takich jak systemy komputerowe i pakiety oprogramowania, do wspomagania uczenia się i samodoskonalenia;
- dostrzegania i rozumienia wpływu technologii informacyjnej na postawy ludzi, ich życie zawodowe oraz funkcjonowanie całych społeczeństw;
- docierania do usług oferowanych w Internecie, wyszukiwania i wykorzystywania ich.

W Zespole Szkół zajęcia z technologii informacyjnej odbywają się na początkowym etapie kształcenia tj. w klasach pierwszych i drugich liceum profilowanego oraz w klasach pierwszych technikum. Przedmiot ten jest lubiany przez większość uczniów. Są jednak tacy, którym technologia informacyjna sprawia duże problemy (należą do nich przede wszystkim uczniowie nie posiadający w domu komputów i dostępu do sieci Internet, a także ci posiadający komputery ale wykorzystujący je tylko do gier lub wizyt na portalach typu „Nasza klasa”, „Fotka” lub „Allegro”).

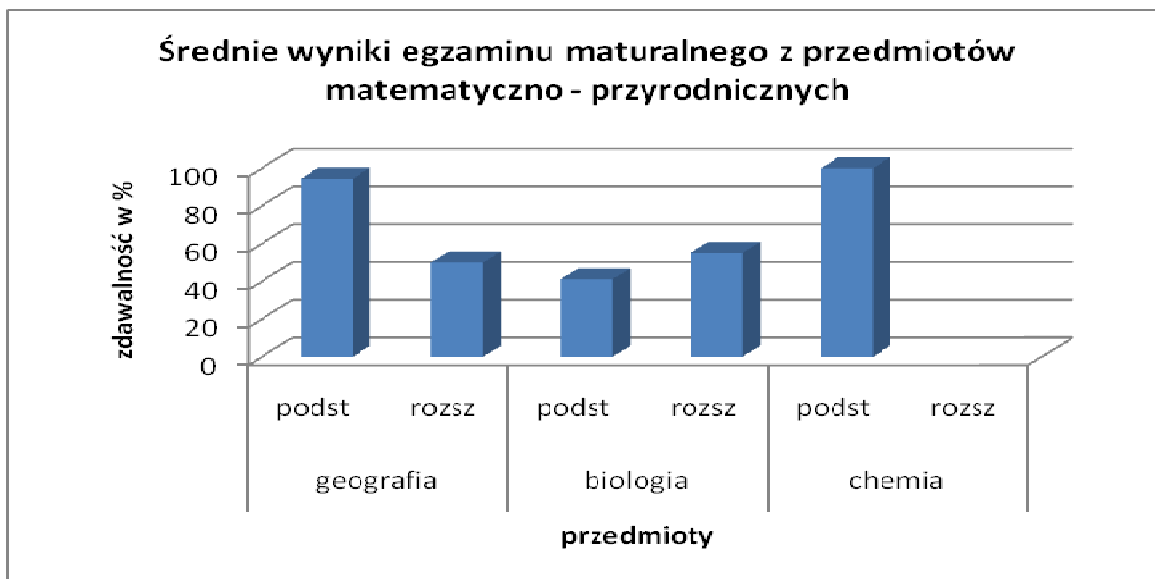
Analizując wyniki nauczania technologii informacyjnej z ostatnich dwóch okresów klasyfikacyjnych można stwierdzić, że są one przeciętne. Młodzież zarówno liceum profilowanego jak i technikum osiąga średnie wahające pomiędzy 3,52 a 3,64.

Efektom kształcenia kompetencji w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych jest:

- umiejętne stosowanie terminów, pojęć i procedur z zakresu przedmiotów matematyczno – przyrodniczych niezbędnych w praktyce życiowej i dalszym kształceniu;
- wyszukiwanie i stosowanie informacji;
- wskazywanie i opisywanie faktów, związków i zależności, w szczególności przyczynowo – skutkowych, funkcjonalnych, przestrzennych i czasowych;
- stosowanie zintegrowanej wiedzy i umiejętności do rozwiązywania problemów.

Przedmioty matematyczno – przyrodnicze tj. biologia, geografia czy fizyka jako przedmioty egzaminu maturalnego wybierane są przez każdego roku przez około 40% ogółu abiturientów przystępujących do egzaminu. Najpopularniejszym przedmiotem jest geografia i przedmiot ten cechuje najwyższa zdawalność na poziomie 95% dla poziomu podstawowego i 50% dla poziomu rozszerzonego. Chemia jako przedmiot maturalny wybierana jest stosunkowo rzadko jednak osoby, które decydują się na zdawanie tego właśnie przedmiotu uzyskują średnie wymagane do zaliczenia przedmiotu (zdawalność

100%). Zestawienie średnich wyników egzaminu maturalnego z przedmiotów matematyczno – przyrodniczych przedstawia zamieszczony poniżej wykres.

II.1.3 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki

Kompetencje matematyczne obejmują umiejętność rozwijania i wykorzystywania myślenia matematycznego w celu rozwiązywania problemów wynikających z codziennych sytuacji. Istotne są zarówno proces i czynność, jak i wiedza, przy czym podstawę stanowi należyte opanowanie umiejętności liczenia. Kompetencje matematyczne obejmują – w różnym stopniu – zdolność i chęć wykorzystywania matematycznych sposobów myślenia (myślenie logiczne i przestrzenne) oraz prezentacji (wzory, modele, konstrukty, wykresy, tabele).

Konieczna wiedza w dziedzinie matematyki obejmuje solidną umiejętność liczenia, znajomość miar i struktur, głównych operacji i sposobów prezentacji matematycznej, rozumienie terminów i pojęć matematycznych, a także świadomość pytań, na które matematyka może dać odpowiedź.

Osoba powinna posiadać umiejętności stosowania głównych zasad i procesów matematycznych w codziennych sytuacjach prywatnych i zawodowych, a także śledzenia i oceniania ciągów argumentów. Powinna ona być w stanie rozumować w matematyczny sposób, rozumieć dowód matematyczny i komunikować się językiem matematycznym oraz korzystać z odpowiednich pomocy.

Nauka matematyki nastręcza uczniom naszej szkoły wiele trudności. Średnie ocen z matematyki dla klas są niskie i kształtują się w granicy 2,3 – 2,6.

Również popularność matematyki na egzaminie maturalnym jest bardzo mała. Chęć przystąpienia do egzaminu z tego właśnie przedmiotu deklaruje niewiele ponad 3% ogółu zdających, przy czym zdawalność na poziomie rozszerzonym jest bliska zeru, a zdawalność na poziomie podstawowym waha się w granicach 25%.

II.1.4 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych

Praktyczna znajomość języków obcych jest jedną z tych kompetencji, które konieczne są do samorealizacji, rozwoju osobistego i zawodowego oraz pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Celem kształcenia w szkole ponadgimnazjalnej jest zdobycie przez jej uczniów tej właśnie kompetencji, która między innymi zwiększa szansę absolwentów na rynku pracy.

Porozumiewanie się w obcych językach opiera się w znacznej mierze na tych samych wymiarach umiejętności, co porozumiewanie się w języku ojczystym. Wymaga zdolności do rozumienia, wyrażania oraz interpretowania pojęć, myśli, uczuć, faktów, opinii w mowie i piśmie. Rozumienia kontekstów społecznych i kulturalnych (w edukacji, pracy, domu i czasie wolnym) w zależności od chęci lub potrzeb danej osoby. Porozumiewanie się w obcych językach wymaga również takich umiejętności, jak mediacja i rozumienie różnic kulturowych.

Stopień opanowania języka przez daną osobę może być różny w przypadku czterech kompetencji językowych (tj. rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie i pisanie) i poszczególnych języków oraz zależny od społecznego i kulturowego kontekstu osobistego, otoczenia a także potrzeb lub zainteresowań danej osoby.

Niezbędna wiedza, umiejętności i postawy powiązane z tą kompetencją:

- kompetencja porozumiewania się w obcych językach wymaga znajomości słownictwa i gramatyki funkcjonalnej oraz świadomości głównych typów interakcji słownej i rejestrów języka. Istotna jest również znajomość konwencji społecznych oraz aspektu kulturowego i zmienności języków,
- umiejętności w zakresie komunikacji w językach obcych, na które składa się zdolność rozumienia komunikatów słownych, inicjowania, podtrzymywania i kończenia rozmowy oraz czytania, rozumienia i pisania tekstów, odpowiednio do

potrzeb danej osoby. Osoby powinny także być w stanie właściwie korzystać z pomocy oraz uczyć się języków również w nieformalny sposób w ramach uczenia się przez całe życie,

- świadomość różnorodności kulturowej, a także zainteresowanie i ciekawość języków i komunikacji międzykulturowej.

W zakresie nauczania języków obcych uczniowie zdobywają wiedzę umiejętności zgodnie z wymaganiami programu nauczania oraz wymaganiami egzaminu maturalnego, tj. sprawność rozumienia tekstu słuchanego i czytanego, umiejętność napisania tekstu użytkowego, swobodne posługiwanie się językiem w sytuacjach z życia codziennego.

Analiza wyników egzaminów maturalnych przeprowadzanych w Zespole Szkół pozwala stwierdzić, że procent osób podejmujących próbę zdawania j. angielskiego jest o wiele wyższy aniżeli j. niemieckiego. Wyższa jest również zdawalność egzaminu z j. angielskiego i wynosi 77%, zaś j. niemieckiego 47%. Średnia zdawalność egzaminu maturalnego z języków obcych w szkole kształtuje się na poziomie 64% (gdy średnia województwa wynosi około 94%), przy czym wyższa jest w liceum profilowanym ponad 72% i niewiele ponad 55% w technikum.

Analiza poprawności udzielanych odpowiedzi w arkuszach egzaminacyjnych wskazuje, że młodzież najlepiej radzi sobie z zadaniami stwierdzającymi umiejętność rozumienia ze słuchu. Najwięcej zaś problemów sprawia uczniom czytanie ze zrozumieniem tekstu oraz zadania wymagające napisania dłuższego lub krótszego tekstu użytkowego. Egzaminy maturalne potwierdzają również u części uczniów słabą znajomość słownictwa, co w znacznym stopniu utrudnia swobodną komunikację.

II.3 Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów

Dynamicznie rozwijająca się gospodarka naszego kraju i zmiany jakie w niej zachodzą spowodowały bardzo duże zmiany w strukturze zatrudniania. Zatrudniające do niedawna większość pracowników dwa sektory takie jak rolnictwo i przemysł ustąpiły miejsca usługom.

Przemiany gospodarcze wymuszają również poważne zmiany w mentalnym podejściu do kształcenia i w samym procesie kształcenia przyszłych pracowników. Dziś pożądanym pracownikiem na rynku pracy jest człowiek przygotowany nie tylko pod względem wiedzy merytorycznej ale również posiadający szeroko rozumiane kompetencje – zawodowe i kluczowe. Szerokie wykształcenie sprawia, że pracownik jest bardziej

elastyczny, co korzystne jest zarówno dla pracodawców (posiadają duże możliwości przesuwania pracowników w zależności od przyjętej strategii rozwoju firmy) jak i samego pracownika (swoboda w poruszaniu się po rynku pracy, gotowość do zmiany zawodu nawet kilka razy w ciągu kariery zawodowej).

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Parczewie młodzież zdobywa kwalifikacje zawodowe w trzech typach szkół na podbudowie gimnazjum:

- 2- lub 3- letniej szkole zawodowej;
- 3- letnim liceum profilowanym;
- 4- letnim technikum.

Nauka w szkole zawodowej oraz technikum kończy się egzaminem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe, który jest formą oceny poziomu opanowania wiadomości i umiejętności z zakresu danego zawodu określonych w standardzie wymagań (zgodnie z obowiązującymi przepisami).

Analizując wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe na terenie naszej szkoły trudno jednoznacznie określić ich poziom. Są zawody i roczniki, gdzie poziom zdawalności przewyższa średnią województwa, ale i takie których zdawalność w stosunku do średniej województwa jest bardzo niska.

W technikum najwyższa zdawalność egzaminów zawodowych w okresie ostatnich trzech lat występuje w zawodzie kucharz żywienia i gospodarstwa domowego (średnio około 50% zdawalności). Uczniowie klas w zawodzie technik elektronik osiągają bardzo niskie wyniki, ich zdawalność kształtuje się na poziomie około 34%.

Egzamin zawodowy w klasach zasadniczej szkoły zawodowej za okres ostatnich trzech lat kształtuje się na poziomie 74% dla zawodu ślusarz, oraz 54% dla zawodu kucharz małej gastronomii.

W toku nauki uczniowie nabywają doświadczenie oraz umiejętności i wiedzę praktyczną poprzez praktyki zawodowe realizowane w warsztatach szkolnych oraz działających na rynku lokalnym firmach związanych bądź nie związanych umową współpracy ze szkołą. Niesłabnąca od wielu lat popularność praktyk w firmach nie związanych umową współpracy ze szkołą (np. firmach rodzinnych), świadczyć może o bardzo niskiej motywacji i niewielkim zaangażowaniu uczniów w zdobywanie niezbędnych w późniejszej pracy zawodowej umiejętności.

Ukończenie szkoły ponadgimnazjalnej oraz uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w praktyce często okazuje się niewystarczające by sprawnie

funkcjonować na rynku pracy. Absolwenci Zespołu celem podniesienia swoich kompetencji i kwalifikacji zawodowych podejmują dalsze kształcenie bezpośrednio po ukończeniu nauki w szkole, bądź jako już zatrudnieni pracownicy dokończają się poprzez kursy, szkolenia, studia podyplomowe, studia zawodowe czy samokształcenie.

Często również powodem, dla którego absolwenci zmuszeni są uzupełniać swoje wykształcenie jest zatrudnienie niezgodne z wyuczonym zawodem.

II.3 Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe

Uzupełnieniem kompetencji zawodowych są szersze (ponadzawodowe) kompetencje kluczowe.

Kompetencje kluczowe są tymi elementami, które zdecydują o późniejszych sukcesach naszych uczniów na rynku pracy. Pozwolą nie tylko radzić sobie z wyzwaniami dzisiejszego ‘informacyjnego’ społeczeństwa ale i wykorzystywać dla potrzeb swoich i ogółu możliwości jakie to społeczeństwo daje.

Uczniowie Zespołu rozwijają swoje kompetencje językowe poprzez naukę języków obcych w każdym z typów szkoły. Uczniowie szkoły zawodowej uczą się jednego języka jakim jest j. niemiecki (w wymiarze 1 godziny tygodniowo), zaś uczniowie technikum i liceum profilowanego dwóch języków obcych – j. angielskiego oraz j. niemieckiego (w wymiarze od 2 do 4 godzin tygodniowo w zależności od typu i profilu szkoły oraz poziomu kształcenia).

Kolejną ważną kompetencją kluczową, którą rozwijają nasi uczniowie są kompetencje informatyczne. Dzięki zajęciom z technologii informacyjnej, dobrze wyposażonym pracowniom komputerowym, stałemu dostępowi do sieci Internet oraz Multimedialnego Centrum Informacji uczniowie uczą się wyszukiwać, gromadzić, przetwarzać i wykorzystywać informacje, docierać do usług oferowanych w Internecie, a także rozumieć potencjalne zagrożenia z nim związane.

Realizacja treści zawartych w ogólnoszkolnym oraz klasowych programach wychowawczych, programie profilaktycznym przyczynia się do rozwijania kolejnych kompetencji tj. skuteczne porozumiewanie się, współdziałanie w zespole, twórcze rozwiązywanie problemów.

Oba rodzaje kompetencji – zawodowe i kluczowe przenikają się wzajemnie i uzupełniają. Każde z nich są jednakowo ważne, gdyż skutecznie przyczyniają się do sukcesów w społeczeństwie wiedzy.

III. RYNEK PRACY

III.1 Regionalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych placówki

W 2007 roku, podobnie, jak w latach poprzednich, największe zapotrzebowanie ze strony pracodawców dotyczyło pracowników biurowych i pracowników administracyjnych, robotników gospodarczych oraz sprzedawców, które jednocześnie charakteryzują się największym „napływem” do bezrobocia i największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych. W pozostałych grupach zawodowych pracodawcy zgłaszali zapotrzebowanie na pojedyncze wolne miejsca pracy lub w ogóle nie odnotowano zapotrzebowania.

Największą szansę uzyskania oferty pracy posiadali bezrobotni z następujących grup zawodowych: pracownicy obsługi biurowej, operatorzy i monterzy maszyn, pracownicy pozostałych specjalności.

Wśród zawodów deficytowych największe niedobory pracowników utrzymywały się w zawodach: pracownik biurowy, operator maszyn do produkcji wyrobów z drutu, lin, siatek i kabli, opiekunka dziecięca. Na wyżej wymienione zawody występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Na lokalnym rynku pracy przeważają zawody nadwyżkowe, którymi są m.in.: mechanik samochodów osobowych, mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych, elektromonter [elektryk] zakładowy, piekarz, krawiec, szwaczka, palacz kotłów c.o. gazowych, palacz kotłów c.o. wodnych rusztowych, kierowca samochodu osobowego, kierowca samochodu ciężarowego, pomoc kuchenna, sprzątaczką, robotnik budowlany i placowy, konserwator części oraz pakowacz, ekonomista, handlowiec [zawód szkolny: technik handlowiec], nauczyciel nauczania początkowego, nauczyciel przedszkola, pedagog, pracownik administracyjny [zawód szkolny: technik administracji], prawnik legislator, sprzedawca.

Najliczniejszą grupę napływających bezrobotnych w 2007 roku stanowiły osoby nie posiadające zawodu, następnie technik mechanik, ślusarz, technik żywienia i gospodarstwa domowego, krawiec, technik elektronik, robotnik gospodarczy. Pozostałe zawody wykazują tendencję spadkową w liczbie napływających bezrobotnych od kilkunastu osób do jednostkowych przedstawicieli lub ich całkowitego braku.

Oferta edukacyjna szkoły nawiązuje do charakteru gospodarczego regionu. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych jest placówką kształcenia zawodowego. Jako, że Lubelszczyzna jest regionem rolniczym duże znaczenie dla regionalnego i lokalnego rynku pracy ma fakt, że szkoła kształci między innymi w zawodach: technik mechanik, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik kucharz, technik handlowiec, technik informatyk a także mechanik monter maszyn i urządzeń oraz kucharz małej gastronomii. Szkoła kształci również młodzież w liceach profilowanych o profilach ekonomiczno – administracyjnym, socjalnym, zarządzanie informacją.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych może przyczynić się do zwiększenia sukcesów swoich absolwentów poprzez np. dodatkowe zajęcia kreujące zachowania przedsiębiorcze swoich absolwentów, co będzie skutkowało podjęciem przez nich własnej działalności gospodarczej.

III.2 Kompetencje Kluczowe a rynek pracy

Szkoła w całym cyklu kształcenia powinna kształtować kompetencje kluczowe poczynając od nauczania ucznia planowania i organizowania własnego procesu uczenia się, skutecznego porozumiewania się i aktywnego słuchania.

Ważne wydaje się także efektywne współdziałanie w zespole wpływające na umiejętność dostosowywania się do pracy w różnych zespołach wynikających z organizacji zatrudnienia.

Następna ważna kompetencja to sprawne posługiwanie się komputerem umożliwiające sięganie do nowych źródeł informacji, celowe ich gromadzenie i przetwarzanie.

Kolejną istotną kompetencją ważną dla przyszłości zawodowej absolwentów jest wykształcenie postaw przedsiębiorczych. Istotną sprawą jest aby uczniowie na bazie wykształconych kompetencji zawodowych potrafili wykazywać się umiejętnością planowania, tworzenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

III.3 Funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy.

Na podstawie informacji uzyskanych przez wychowawców klas w wyniku monitoringu absolwentów wskazać można decyzje jakie podejmowane są przez absolwentów szkoły po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły lub świadectwa maturalnego.

Większość uczniów (około 70%) podejmuje naukę na studiach wyższych bądź w szkołach policealnych. Około 30% absolwentów podejmuje pracę zarówno u lokalnych pracodawców jak i w dużych ośrodkach miejskich czy poza granicami kraju.

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNEŹNYCH

IV.1 Prognoza demograficzna dla Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie na lata 2009 – 2016

Prognoza niniejsza dotyczy przewidywań stanu ilościowego dzieci i młodzieży w regionie parczewskim w oparciu o ilość urodzeń w latach 1992 – 2000.

Wszystkie dane są porównywane do możliwości przyjęcia uczniów szkół podstawowych i gimnazjum przez Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie.

Rocznik 1992 został przyjęty jako rocznik bazowy, w oparciu o który wyliczono prognozy na kolejne lata.

Przykładowo: Rok 1992 zarejestrowana liczba noworodków 641, liczba uczniów z tego rocznika przyjętych do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie - 229, co stanowi to 35,7 %. Bazując na tym przykładzie można w przybliżeniu wyliczyć liczbę uczniów przyjmowanych do klas I w kolejnych latach. Wyliczenia dotyczące ilości przyjęć uczniów są oczywiście przybliżone, nie uwzględniające zmian kierunków kształcenia i preferencji zawodowych młodzieży.

Tabela przedstawia wyliczenie przybliżonej liczby przyjęć uczniów do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie na kolejne 8 lat.

Rok urodzenia	Liczba osób zarejestrowanych w urzędzie stanu cywilnego	Rok szkolny	Planowana liczba przyjęć w ZSP Parczew
1992	641	2008/09	229
1993	759	2009/10	271
1994	617	2010/11	220
1995	495	2011/12	177
1996	608	2012/13	217
1997	564	2013/14	201
1998	528	2014/15	188
1999	440	2015/16	157
2000	490	2016/17	175

Z danych demograficznych zawartych w „Strategii rozwoju powiatu Parczewskiego na lata 2008-2015” wynika, że w powiecie zameldowanych jest 37,1 tys. osób (z czego 36,5 tys. osób faktycznie mieszka na terenie powiatu).

Na przestrzeni ostatnich ośmiu lat odnotowuje się trwały spadek liczby ludności powiatu (o ponad 200 osób rocznie). Długoterminowe prognozy demograficzne wskazują na dalszy spadek liczby ludności (do 35,2 tys. osób w roku 2015).

Spadek ten spowodowany jest głównie migracjami krajowymi i ujemnym przyrostem naturalnym. W roku 2006 saldo migracji kształtowało się na poziomie: -190 osób, natomiast przyrost naturalny: -26.

Nie ma oficjalnych danych mówiących o emigracji zarobkowej mieszkańców powiatu za granicę. Ocenia się, że zjawisko to jest powszechne i może dotyczyć nawet 5% mieszkańców powiatu (głównie ludzi młodych).

Powiat ma stosunkowo niekorzystną strukturę wiekową. Przy wzrastającym poziomie ludności w wieku poprodukcyjnym, spada udział ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Wykształcenie ludności jest wskaźnikiem w dużym stopniu obrazującym potencjał powiatu do rozwoju i dokonywania się zmian strukturalnych w gospodarce i społeczeństwie. Chociaż na przestrzeni ostatnich 15 lat odnotowano pozytywne zmiany w zakresie wykształcenia, to jednak udział osób z wyższym i średnim wykształceniem znacznie odbiega od średniej w regionie. Według danych spisu powszechnego odsetek osób

z wyższym wykształceniem kształtuje się na poziomie 6% (w województwie - 8%), zaś wykształceniem średnim legitymuje się 23% (przy podobnym wskaźniku dla województwa). Wciąż najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, których w powiecie jest nieco ponad 41%.

Sumując można stwierdzić, że ilość młodzieży, jaka została przyjęta do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie na rok szkolny 2008/2009 jest wysoka biorąc pod uwagę mnogość szkół ponadgimnazjalnych rywalizujących o uczniów, takich jak: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie, Liceum Ogólnokształcące w Parczewie, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Milanowie, Zespół Szkół Rolniczych w Jabłoni, nie licząc szkół, które wchodzą w skład w/w szkół ZSR Jabłoń (Szkoła Policealna nr 1), ZSP Milanów (Liceum Ogólnokształcące dla młodzieży, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Policealne Studium architektury Krajobrazu).

Przeprowadzona analiza demograficzna, nie ujmuje zmian na rynku pracy. W chwili obecnej występują symptomy również i w Polsce kryzysu finansowego, a co się z tym wiąże może wystąpić również kryzys w branżach, które kształci ZSP Parczew, lecz taki sam los może spotkać każdą szkołę w powiecie lub w regionie.

IV.2 Współpraca szkoły z zakładami pracy

Zaangażowanie pracodawców w proces kształcenia przyszłych pracowników skutkuje obecnością na rynku pracy fachowców o umiejętnościach i profesjach, na które jest aktualnie zapotrzebowanie.

Szkoła, jak inne jednostki, nie mogą same istnieć bez zorganizowanej współpracy z zakładami pracy. To zagadnienie szczególnie dotyczy szkół, które kształcą młodzież w profilach zawodowych. Taką szkołą jest Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie.

W swojej historii szkoła współpracowała z różnymi zakładami pracy, czy to na niwie praktyk zawodowych, zajęć praktycznych, czy w ramach wspierania naszej szkoły.

Obecnie Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie współpracuje z takimi zakładami i instytucjami jak:

- PARSTER Spółka z o. o.
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Alma SJ.
- Zajazd BIS
- Wytwórnia Octu i Musztardy
- Powiatowy Urząd Pracy
- Przedsiębiorstwo Robót Drogowo Mostowych S.A.
- Elpar - Fabryka kabli
- Zakład Usług Komunalnych w Parczewie sp. z o.o.
- Huta Szkła Gospodarczego T. Wrześniak
- Zakład Usługowy Budownictwo Ogólne – Panasiewicz Bogusław
- Skład Opału i Materiałów Budowlanych T.M. Sobianek
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny - oddział w Parczewie
- Lubelska Fundacja Rozwoju - Agencja Rozwoju Regionalnego oddział w Parczewie.

Szkoła współpracuje z zakładami pracy w celu:

- organizowania optymalnego środowiska kształcenia zawodowego uczniów;

- tworzenia jednolitego systemu oddziaływań pedagogicznych służących wszechstronnemu rozwojowi uczniów;
- wyposażenia uczniów w wiedzę i umiejętności gwarantujące mistrzostwo zawodowe;
- przygotowania uczniów do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe;
- wyposażenia uczniów w umiejętności aktywnego poszukiwania pracy;
- wpojenia uczniom zasad etyki i kultury zawodu;
- uruchamiania kierunków kształcenia na potrzeby rynku pracy;
- organizacji praktyk zawodowych.

Współpraca Zespołu z przedsiębiorcami obejmuje:

- analizę potrzeb rynku pracy;
- rozpoznanie potrzeb i oczekiwań uczniów, rodziców i pracodawców;
- wspieranie rozwoju szkoły poprzez różne formy sponsoringu;
- organizowanie warsztatów aktywnego poszukiwania;
- doskonalenie nauczycieli.

IV.3 Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Parczewie kształci w wielu zawodach i profilach wychodząc naprzeciw potrzebom lokalnego i regionalnego rynku pracy.

Kierunki kształcenia w Z.S.P. Parczew w roku szkolnym 2008/2009:

Technikum w czteroletnim systemie kształcenia na podbudowie gimnazjum w zawodzie:

- technik mechanik;
- technik elektronik;
- technik technologii żywienia i gospodarstwa domowego;
- technik informatyk;
- technik kucharz
- technik handlowiec.

Liceum profilowane w trzyletnim systemie kształcenia na podbudowie gimnazjum o profilach:

- ekonomiczno – administracyjnym;
- zarządzanie informacją;

- transportowo – spedycyjnym;
- socjalnym.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa w dwu i trzyletnim systemie kształcenia na podbudowie gimnazjum w zawodach:

- murarz;
- kucharz małej gastronomii;
- mechanik – monter maszyn i urządzeń.

Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy opiera się na:

- współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- stopniowym dostosowywaniu bazy dydaktycznej celem uruchamiania nowych kierunków kształcenia;
- wprowadzaniu do nauczania przedmiotów lekcyjnych treści sprzyjających ogólnemu rozwojowi ucznia;
- dążeniu do osiągnięcia założonego modelu absolwenta;
- przygotowaniu ucznia do samokształcenia;
- zapoznaniu z najnowszymi technologiami informacyjnymi.

V. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Celem przeprowadzonej diagnozy była charakterystyka uwarunkowań lokalnych i regionalnych szkoły oraz ocena działań szkoły w kontekście kształtowania kompetencji kluczowych, potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy. Na jej podstawie stwierdzić można, co następuje:

- szkoła położona jest w ciekawym turystycznie i czystym ekologicznie regionie lecz nisko zurbanizowanym i mało uprzemysłowionym, zaniedbanym ekonomicznie, z niewielkim wskaźnikiem inwestycji a tym samym słabo rozwijającym się;
- bazę dydaktyczną szkoły określić można jako dobrą, choć w części pracowni brak wyposażenia technicznego i pomocy dydaktycznych na wysokim poziomie;
- uczniowie w przeważającej większości pochodzą z terenów wiejskich, głównie ubogich środowisk; ubóstwo ogranicza potrzeby poznawcze uczniów, ich aspiracje, motywację do nauki, wiarę w szansę na awans społeczny;
- kadre pedagogiczną stanowi 60 nauczycieli posiadających pełne kwalifikacje do prowadzenia nauczanych przedmiotów, którą cechuje doświadczenie w pracy z młodzieżą, motywacja do pracy oraz otwartość na innowacyjne pomysły;
- efekty kształcenia są niezadowolające o czym świadczą wyniki zewnętrznych egzaminów zarówno maturalnych jak i potwierdzających kwalifikacje zawodowe;
- popularność wśród absolwentów gimnazjów kierunków kształcenia oferowanych przez szkołę spowodowała, że na chwilę obecną szkoła w większości kształci w zawodach nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy, zaś absolwenci kierunków zawodów deficytowych nie posiadają wystarczających umiejętności (głównie praktycznych) by podjąć pracę zgodnie z wykształceniem; absolwenci w zdecydowanej większości (około 70%) po ukończeniu szkoły ponadgimnazjalnej kontynuują naukę;
- prognozy demograficzne na najbliższe lata dla Zespołu Szkół (mimo wchodzącego do szkół ponadgimnazjalnych niżu demograficznego lat 90) są zadowolające;
- szkoła współpracuje z licznymi zakładami pracy i instytucjami, choć efekty tej współpracy nie przyczyniają się do zwiększenia konkurencyjności naszych absolwentów na rynku pracy;

- szkoła podejmuje liczne działania mające na celu przygotowanie uczniów do funkcjonowania w stale zmieniających się realiach rynku pracy lecz są one niewystarczające.

Celem podniesienia atrakcyjności i konkurencyjności naszych absolwentów na rynku pracy oraz umożliwienia im sprawnego i dobrego funkcjonowania na owym rynku należy podjąć działania zmieniające obecny stan rzeczy.

Przyczyn obecnego (niekorzystnego) stanu upatrywać można w:

- niedostatecznie rozwiniętym systemie doradztwa zawodowego (podejmowaniu działań o charakterze incydentalnym) i związanym z tym brakiem dobrej diagnozy predyspozycji zawodowych uczniów;
- braku spójności programów nauczania przedmiotów zawodowych z programami przedmiotów ogólnokształcących;
- braku programów i podręczników uwzględniających w ich realizacji rozwijanie kompetencji kluczowych;
- ograniczonymi możliwościami szkoły w zakresie bazy pomocy dydaktycznych i technicznego wyposażenia pracowni;
- silnie zakorzenionym w świadomości ‘tradycyjnym’ modelu nauczania;
- trudnych warunkach na lokalnym rynku pracy.

Aby Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych kształcił absolwentów dobrze przygotowanych do wejścia na rynek pracy i umiejących funkcjonować na owym dynamicznym i zmiennym rynku należy:

- systematycznie diagnozować rynek pracy i prognozować jego potrzeby do kierunków kształcenia zawodowego w szkole;
- stale poszerzać ofertę edukacyjną ;
- dążyć do wielokierunkowego kształcenia (łączącego wiele umiejętności);
- wdrażać programy autorskie ukierunkowane na rozwój kompetencji uczniów;
- zabezpieczać stosowne środki na kształcenie zawodowe;
- w pełni i efektywnie współpracować z zakładami pracy (również w dziedzinach dotyczących kierunków kształcenia);
- konstruktywnie współpracować z Powiatowym Urzędem Pracy, korzystać z usług szkolnego doradcy zawodowego;
- pozyskiwać środki z UE oraz uczestniczyć w programach;

- podnosić kwalifikacje kadry pedagogicznej w zakresie kształcenia kompetencji kluczowych i zawodowych, doradztwa zawodowego;
- podnieść wskaźnik zdawalności matur oraz egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe.